

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 96/03-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. mája 2003 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. E. J., K., zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na rovnosť podľa čl. 11 Listiny základných práv a slobôd, základných práv a slobôd garantovaných v čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a v čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva vlastníť majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupmi Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 165/01 a Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 281/02, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. E. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 25. marca 2003 doručené podanie MUDr. E. J., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom

JUDr. O. Š., B., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na rovnosť podľa čl. 11 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základných práv a slobôd garantovaných v čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a v čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 1 ústavy a práva vlastníť majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupmi Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 165/01 a Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Co 281/02.

Sťažovateľka uviedla, že ako prevádzkovateľka neštátneho zdravotníckeho zariadenia v rokoch 1998 a 1999 v súlade so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“) poskytovala zdravotnú starostlivosť aj poistencom zrušenej Družstevnej zdravotnej poisťovne PERSPEKTÍVA (ďalej len „Perspektíva“), ktorá jej neuhradila plnenie za takto poskytovanú zdravotnú starostlivosť. Na návrh likvidátora bol 20. apríla 2001 uznesením krajského súdu sp. zn. 7 K 70/01 vyhlásený na majetok Perspektívy konkurz. Podľa sťažovateľky u Perspektívy nastala právna skutočnosť predpokladaná zákonom, a to zistenie, že z majetku Perspektívy nie je možné uspokojiť záväzky, a z uvedeného dôvodu uplatnila svoje pohľadávky voči Perspektíve u Všeobecnej zdravotnej poisťovne súdnou cestou z dôvodu ich prechodu na tento subjekt. Sťažovateľka konkrétne namietala, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 165/01 zo 16. apríla 2002 o jej návrhu na zaplatenie 158 629,80 Sk s prísl. proti odporcovi Všeobecnej zdravotnej poisťovni Bratislava rozhodol o zamietnutí návrhu a krajský súd v odvolacom konaní rozsudkom sp. zn. 16 Co 281/02 z 23. januára 2003 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. Zamietnutie návrhu na zaplatenie nákladov spojených so zdravotnou starostlivosťou považuje sťažovateľka za zvláštny druh vyvlastnenia jej vlastníctva nedefinovaným zákonom v rozpore s čl. 20 ods. 4 ústavy.

Sťažovateľka ďalej tvrdí, že zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon o zdravotnom poistení“) zásadne zmenil podmienky podnikania a spôsobil, že v minulosti vzniknuté pohľadávky voči Perspektíve budú síce uhradené, ale až po skončení jej likvidácie.

Podľa názoru sťažovateľky neuhrádzaním plnenia nákladov za poskytovanú zdravotnú starostlivosť jej vznikla bezprostredná škoda na majetku, čím podľa nej citovaný zákon výrazne zasiahol do jej vlastníckeho práva a narúša ústavnú podstatu rovnosti vlastníckeho práva. Poukazujúc na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vyhodnocuje sťažovateľka ustanovenie § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení ako obmedzenie vlastníckeho práva nad nevyhnutú mieru a v rozpore s verejným záujmom. Všeobecné súdy práve s odvolaním sa na citované ustanovenia mali porušiť jej garantované práva a slobody.

Citovaný zákon č. 233/2001 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o zdravotnom poistení, podľa názoru sťažovateľky nielen zásadne zmenil podmienky podnikania, ale aj retroaktívne odkladá podnikateľom ich právo na vymožitelnosť svojich pohľadávok vzniknutých v čase, keď ich vymožitelnosť bola garantovaná, na dobu neurčitú.

Sťažovateľka poukazuje na to, že požiadavka právnej istoty sa zabezpečuje predovšetkým tým, aby sa všeobecné záväzné predpisy nemenili náhodne a subjektivisticky, ale iba v súlade s ústavou, rešpektujúc spoločenský vývoj a základné práva a slobody.

Postup súdov vo svojom prípade považuje sťažovateľka za rozporný s čl. 1 ústavy a za rozporný s ústavným princípom rovnosti podľa čl. 11 listiny a čl. 12 ústavy. Tento postup mal spôsobiť stav, ktorý je v priamom rozpore s ústavne garantovaným princípom slobodného výkonu podnikateľskej činnosti.

Sťažovateľka navrhuje, aby senát ústavného súdu po predbežnom prerokovaní jej ústavnú sťažnosť:

„prijal na ďalšie konanie a po vykonaní dokazovania vyniesol tento nález:

Zamietnutím návrhu na zaplatenie 158.629,80 Sk s príslušenstvom rozsudkami Okresného súdu Bratislava V č. k. 7 C 165/01-65 a Krajského súdu Bratislava 16 Co 281/02-85 v dôsledku aplikácie § 34 ods. 6 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na rovnosť garantovanú čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR, práva na podnikanie zakotveného v čl. 35 ods. 1 Ústavy SR, práva vlastníť majetok upraveného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a k prekročeniu podmienok vyvlastnenia, ktoré sú zakotvené v čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Zároveň došlo aj k porušeniu ustanovenia čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý je vyjadrením princípu právneho štátu.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23. 01. 2003, č. k. 16 Co 281/02-85 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V zo dňa 16. 04. 2002, č. k. 7 C 165/01-65 sa zrušuje.

Slovenská republika je povinná zaplatiť navrhovateľke čiastku 150.000,- Sk k rukám navrhovateľa do troch dní odo dňa právoplatnosti z titulu primeraného zadosťučinenia.“

Priznania finančného zadosťučinenia sa sťažovateľka domáha z titulu nevyhnutnosti vynaloženia finančných nákladov na obhajobu svojich ústavných práv a slobôd a finančných strát, ktoré jej vznikli v dôsledku rozhodnutí súdov v podnikateľskej činnosti.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O neopodstatnenom návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom a slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva a slobody, realnosť ktorej by mohol ústavný súd posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti sťažovateľky ústavný súd zistil, že citovanými rozsudkami okresný súd návrh sťažovateľky zamietol a krajský súd rozsudok okresného súdu potvrdil.

Ústavný súd na základe obsahu sťažnosti a jej príloh posúdil sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej namieta porušenie základného práva podľa čl. 11 listiny a čl. 35 ods. 1 ústavy, a zistil, že neexistuje príčinná súvislosť medzi konaním všeobecných súdov a sťažovateľkou namietaným porušením základného práva na rovnosť garantovaného čl. 11 listiny a namietaným porušením základného práva podnikateľ garantovaného čl. 35 ods. 1 ústavy. Takúto príčinnú súvislosť nemôže zakladať ani postup a rozhodnutie súdu, v ktorom bol rešpektovaný skutkový a právny stav v čase vyhlásenia rozhodnutia súdu podľa § 154

ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Súd môže pre svoje rozhodnutia vziať do úvahy iba skutočnosti, ktoré tu boli v čase vyhlásenia rozsudku. Okamih uplatnenia práva je viazaný na hmotnoprávne posúdenie zisteného skutkového stavu vo veci podľa príslušných zákonných ustanovení spojené so vznikom, zmenou alebo zánikom práv či povinností.

Právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť podľa čl. 35 ods. 1 ústavy je podľa ústavného súdu ústavnou zárukou slobody výkonu hospodárskej činnosti podľa uváženia. Súčasťou takto poskytnutej záruky nie je ochrana podnikateľa pred vstupom konkurenta do zvolenej hospodárskej činnosti ani záruka, že podnikateľ bude mať úspech vo svojom podnikaní. Neúspech alebo strata podnikateľa vo svojej činnosti predstavuje podnikateľské riziko, ktoré musí znášať sám podnikateľ. Toto konštatovanie má oporu v ustanoveniach zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, ktoré podnikateľa prezentujú jednak v rovine samotnej realizácie podnikateľskej činnosti, ako aj v rovine právnorelevantnej (je daná právnou zodpovednosťou podnikateľa, v širšom slova zmysle znášaním hospodárskeho rizika za komplexnú podnikateľskú činnosť).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Sťažovateľka ďalej namietala porušenie vlastníckeho práva zaručeného v čl. 20 ods. 4 ústavy a v čl. 1 dodatkového protokolu. Ústavný súd sa v tejto časti riadil princípom subsidiarity v zmysle čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy a zistil, že na prejednanie tejto časti nemá právomoc.

Ústavný súd k tomuto záveru dospel na základe tej skutočnosti, že sťažovateľka si ochranu svojho vlastníckeho práva uplatnila pred všeobecnými súdmi. O nároku sťažovateľky rozhodli všeobecné súdy, ústavný súd preto nie je oprávnený konať a rozhodovať o veciach, ktoré sú zverené do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov.

Podľa názoru ústavného súdu uplatnenie právomoci ústavného súdu v tejto veci predpokladá taký procesný postup všeobecných súdov v konaní o ochrane vlastníckeho práva, ktorým by bolo porušené niektoré základné právo upravené v čl. 46 až 50 ústavy, prípadne by bolo rozhodnutie všeobecného súdu arbitrárne.

Vychádzajúc z uvedeného a poukazujúc aj na judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 66/03) bolo potrebné sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd považuje za potrebné poukázať na to, že sa osobitne nezaoberal otázkou porušenia čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 11 listiny, keďže tieto sú spravidla vždy porušené, ak je porušené základné právo alebo sloboda. Ide teda o sprievodný účinok porušenia základného práva alebo slobody.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je rovnako viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou sťažnosti, ktorou sa sťažovateľka domáhala jeho priznania, nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. mája 2003